

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ מקץ, שבת חנוכה, ה'תשל"א

חלק ב – יו"ל לש"פ ויגש, ט' טבת, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

בקשר עם יום הבהיר ה' טבת

דין – דהספרים – נצח

שלושים שנה

ולזכות

החייל ב"צבאות השם"

מנחם מענדל שיחי

ליום הולדתו השלישי

ולרגל ה"אפשערעניש" שלו, ד' טבת, ה'תשע"ז

ולזכות אחיותיו

חי' מושקא, חנה ושרה בלומא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

נדפס על ידי ולזכות הוריו

הרה"ת ר' ישראל יונתן וזוגתו מרת נחמה דינה שיחיו זילברשטרום

ולזכות זקניו

הרה"ת ר' טוביה וזוגתו מרת ברכה מירל שיחיו זילברשטרום

הרה"ת ר' מרדכי וזוגתו מרת שטערנא שיחיו שטרן

מרת מרים שתחי' זילברשטרום

הרה"ת ר' נחום אברהם וזוגתו מרת לנא שיחיו יעקובוביץ

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. כסלו, חודש הגאולה, ה'תשע"ז

בשורה טובה למבקשי ה'

הננו שמחים לבשר לאנ"ש והתמימים בתוככי כלל ישראל
כי יצאו לאור בעזהי"ת שלשה כרכים מהודרים

תורת מנחם – יין מלכות על הרמב"ם

ביאורי כ"ק אדמו"ר זי"ע

שנאמרו מאז התחלת התקנה

דלימוד שיעור היומי (תשד"מ תשנ"ב)

בספר משנה תורה להרמב"ם (וספר המצוות)

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובסניפי קה"ת בארה"ק ובארה"ב

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויגש, ט' טבת הבעל"ט – הננו מוציאים לאור חלק שני
מהתוועדות ש"פ מקץ, שבת חנוכה ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל
לש"פ מקץ).

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר ה' טבת, ה'תשע"ז,

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ו) קשה עלי לסיים מכתבי בענין של צער, אבל איני רואה דרך אחרת, והוא: מתקבלים אלי ידיעות לא טובות על דבר גובה הלימודים בהכתות השונות בישיבתם ד... אשר אף אם בשאר הענינים יש לומר שהאשמים הם שנים, הן האדם המתעסק בזה והן ההנהלה, הנה בהנוגע לידיעות התלמידים והתלמידות, כל הענין תלוי בהמורה והמלמד. ואחריותם הוא לא כלפי המנהל אלא כלפי אבינו שבשמים, ושלוחו, הממוצע המחבר, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר המייסד ומנהל את הישיבה. והמסקנא מזה הרי אינה צריכה פירוש וביאור, ומספיק גם התבוננות קלה ולשעה קלה. ומטובו למסור זה גם לחביריו. ויה"ר מהשי"ת אשר, ע"ד המבואר בזה, שבשעתא חדא ביומא חדא וברגעא חדא אפשר לעשות תשובה, הרי גם בזה תה"י האתהפכא שלהם מן הקצה אל הקצה בתכלית. ומיום זה ולהבא יחדירו בתלמידיהם ותלמידותיהם שקידה והתמדה בתלמוד תורה ורוח של יראת שמים. ומובן מעצמו שההתחלה צריכה להיות מהמשפיע, וד"ל. בברכת הצלחה בעבודתו בקדש, ואשר זה ישמש צנור וכלי להמשכת ברכות השי"ת בעניניהם הפרטיים

מ. שניאורסאהן

טז. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁶⁹ "ותרעב כל ארץ מצרים", "שהרקיבה תבואתם שאצרו"⁷⁰ חוץ משל יוסף⁷¹; "אשר יאמר לכם תעשו", "לפי שהי' יוסף אומר להם שימולו, וכשבאו אצל פרעה ואומרים כך הוא אומר לנו, אמר להם, למה לא צברתם בר, והלא הכריז לכם ששני הרעב באים, אמרו לו אספנו הרבה והרקיבה, אמר להם, א"כ כל אשר יאמר לכם תעשו, הרי גזר על התבואה והרקיבה, מה אם יגזור עלינו ונמות"⁷²,

— דכיון שפרעה אמר ליוסף "על פיך ישק כל עמי"⁷³, "כל צרכי עמי יהיו נעשים על ידך"⁷⁴, בודאי שבתחילה באו ליוסף לבקש מזון, ורק לאחר שיוסף לא מילא בקשתם, באו לצעוק אל פרעה.

והטעם שלא מילא בקשתם — "לפי שהי' . . אומר להם (תמיד) שימולו"⁷⁵, כי⁷⁶, כיון שהי' "השליט על הארץ"⁷⁷, ולכן היו המצריים היו חשובים כמקנת כספו.

ועל זה אמר להם פרעה שאין ביכלתו לצוות ליוסף ליתן להם בר (נגד רצונו), אלא "כל) אשר יאמר לכם (ל' עתיד) תעשו" — לא רק

הפשט — רחוק יותר אפילו מפירוש רש"י שנתבאר בשבוע שעבר בנוגע ל' ידות (שיחת ש"פ וישב סט"ז (לעיל ע' . . .) וש"ג). (73) שם, מ.

(74) פרש"י עה"פ. (75) ולהעיר, שכאשר הבן חמש למקרא לומד שיוסף דיבר לכל מצרים, נזכר מה שלמד כבר אודות דיבור של איש אחד לעם שלם — כשדיברו אל כל אנשי שכם (וישלח לד, כ ואילך); והרי דיבור זה הי' בנוגע לענין המילה.

(76) בפי' גור ארי' (למהר"ל) — בביאור הטעם שאמר להם יוסף שימולו, אף שאין מכריחים את הגוי להתגייר: "ויש לדבר זה ענין נפלא". ובכתבי האריז"ל (שעה"פ ר"פ שמות עה"פ (א, ח) "ויקם מלך חדש"), שבאותם המצריים נתגלגלו נשמות גבוהות שהיו תחילה בדור המבול, ונתגלגלו אח"כ בדור הפלגה, ובצאת בני"י ממצרים נצטרפו אליהם, וכיון שהיו נשמות גבוהות, רצה יוסף שימולו. אבל, מובן שפירוש זה שייך רק ל"יינה של תורה", ולא לפשוטו של מקרא.

(77) פרשתנו מב, ו.

(69) פרשתנו מא, נה. (70) דלכאורה י"ל בפשטות שהסיבה ד"ותרעב גו" היא — לפי שכלתה כל התבואה שאצרו (ראה לקו"ש שבפנים הערה *6). ובפרט שבלאה"כ בהכרח לומר כן בנוגע ללחם, שהרי בפסוק שלפנ"ז נאמר (שם, נד) "ויהי רעב בכל הארצות ובכל ארץ מצרים הי' לחם", ומיד לאח"ז נאמר "ותרעב כל ארץ מצרים . . ללחם", ולכאורה הי"ז סתירה, ועכצ"ל, שהי' להם לחם למשך זמן עד שכלה הלחם, וא"כ, אפשר לומר כן גם בנוגע לתבואה, שהשתמשו בתבואה שאצרו עד כלותה. ומהו ההכרח לומר ש"הרקיבה תבואתם שאצרו".

(71) כוונת רש"י בהוספת התיבות "חוץ משל יוסף" — דלכאורה מובן הדבר מאליו, שהרי בהמשך הכתוב נאמר (שם, נו) "ויפתח יוסף גו' וישבור למצרים" — להדגיש שהסיבה לכך "שהרקיבה תבואתם" היא בגלל יוסף, כהמשך פירושו ש"גזר על התבואה והרקיבה", ולא בגלל שלא נתנו בה מעפר המקום כו' (ראה לקו"ש שם).

(72) דלכאורה הי"ז פירוש שרחוק מדרך

מה שכבר אמר להם (שימולו), אלא גם אם יאמר להם דבר חדש, ש"הרי גזר על התבואה והרקיבה, מה אם יגזור עלינו ונמות" (לא רק מיתה במשך הזמן בגלל הרעב, אלא מיתה תיכף) —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"י ע' 136 ואילך.

* * *

יז. הביאור באגרת התשובה ריש פ"ז: "דרך האמת והישר⁷⁸ לבחי' תשובה תתאה .. הם ב' דברים .. הא' הוא לעורר רחמים העליונים .. על נשמתו .. והב' לבטש ולהכניע הקליפה וסט"א", ובלקוטי לוי"צ⁷⁹: "אמת הוא תפארת .. והישר הוא יסוד .. והם הראשים דמלכות .. מתפארת נמשכו חסדים לכתר מלכות, ומיסוד נמשכו גבורות לדעת דמלכות .. זהו שאמת והישר .. הם דרך לבחי' תשובה תתאה ה"א תתאה בחי' מלכות .. והיינו הב' דברים שאמר לקמן לעורר רחמים העליונים כו', רחמים הוא תפארת, בחי' אמת .. ולבטש ולהכניע .. בחי' גבורות .. בחי' ישר, יסוד, בחי' גבורות⁸⁰ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חל"ט ע' 79 ואילך.

* * *

יח. כאן המקום לסיים המדובר לעיל⁸¹ אודות ה"הדרן" על מסכת ע"ז, אשר, ת"ל שהיו כאלו ששאלו שאלות⁸², אבל, נראה מהשאלות שלא תפסו נקודת הענין.

(78) נזכר שכבר דובר פעם בענין "מדת האמת והישר" (ראה ת"מ חנ"ד ע' 162. ע' 197).

(79) הערות לתניא ע' לא.

(80) נתבאר גם שכיון שמדובר אודות מי באוהו רק בדרגת תשו"ת — ה"א תתאה, בחי' המלכות — שצריך להשיב ולהחזיר למקומה את בחי' המלכות — אינו מובן: איך יוכל להמשיך מבחי' יסוד ותפארת? ואפילו אם הוא בדרגת "בעל תשובה", כמבואר בלקו"ת (ס"פ בלק) שהן בתשו"ת והן בתשו"ע יש ב' דרגות: (א) תשובה, (ב) בעל תשובה, וענין בעל תשובה בתשו"ת הוא בחי' הוא"ו דשם הוי' — הרי כיון שעשוי צריך לבנות את הוא"ו דשם הוי', איך יש לו

כבר את הבחי' דיסוד ותפארת, שזהו"ע הוא"ו, שצריך לבנותה ולהמשיכה? אך הענין הוא — שב' עבודות הנ"ל, התעוררות רחמים וביטוש והכנעת הקליפה, הם רק אתעדל"ת שהיא מעין האתעדל"ע שנמשכת על ידה: התעוררות רחמים — מעין בחי' התפארת, וביטוש והכנעת הקליפה — מעין מדת היסוד; וזוהי האתעדל"ת שעל ידה נמשכת האתעדל"ע — המשכת בחי' התפארת והיסוד.

(81) שיחת י"ט כסלו ס" (לעיל ע' ...) — נדפס בלקו"ש ח"י ע' 31 ואילך.
(82) ראה גם מכתב כ' כסלו (ימי חנוכה) שנה זו (אג"ק חכ"ז ע' מג (ע' מט)) — מענה על שאלות ששאלו ב"הדרן".

ב

בי"ה, אדר"ח טבת תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת
שמים וכו' מוה"ר ... שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — בצירוף תמונות ילידיהם שי' ות"ח על תשורה זו. מכתבו זה נתקבל אתמול טרם נסעי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, והזכרתי אותו ואת כל ב"ב שיחיו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר. ובטח יעורר כ"ק מו"ח אדמו"ר ר"ר על כאו"א מהם להמצטרך לו.

(ב) במענה על הודעתו שהיום הוא יום הולדת בנו ... שי', הנה יה"ר מהשי"ת שהוא וזוגתו יגדלוהו עם שאר ילידיהם שיחיו לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה אמיתית.

(ג) להעתקתם את דירתם לדירה החדשה, הנה יה"ר מהשי"ת שיהי משנה מקום משנה מזל לטובה בגשמיות וברוחניות גם יחד, עס זאָל זיין אַ וואַרימע חסידישע הויז און זאָל אָנוואַרימען אויך דעם אַרום.

(ד) מה שכותב אודות אחיו מר ... שי', לפלא שאינו מזכיר מאומה על דבר אשתו והנעשה עמהם. והנה יוכל לכתוב לו שכותבים אלי בכל לשון שרוצים, ובלבד שיתאים להענין, אשר אפשר שזהו העכוב אצלו שאינו כותב אלי. כן הי' עליו לעורר את אחיו שי שיחפש בהפלוגה שלו אם יש שם יהודים, ויעוררם לעניני תורה ומצות, אשר אין אתנו יודע עד מה, ואולי זהו עיקר כוונה העליונה במה שנשלח שמה. וכשישלים שליחותו זו, יחזירו השי"ת, בריא ושלם, לביתו. ועיין ג"כ במאמר הבעש"ט בענין בני ישראל הנוסעים ביערות וארצות וכו' הנדפס בהערות שבסוף לקוטי תורה הוצאת קה"ת.

(ה) מוסגר פה קטע ממכתבי בנוגע לימי החנוכה, אשר באמת תוכנו מתאים לכל השנה כולה.

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (כהן, תש"ע).

אין אתנו יודע עד מה: ע"פ תהלים עד, ט.

במאמר הבעש"ט .. הנדפס בהערות שבסוף לקוטי תורה הוצאת קה"ת: ראה שם הערת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ללקו"ת תבוא מג, ג.

קטע ממכתבי בנוגע לימי החנוכה: אג"ק ח"ז אגרת א'תתקנז.

מסיבה נתעכב שילוח המכתב, ובנתיים נתקבל המברק ע"ד התספורת. ואף שקשה הי' עלי הדבר, ומטעם הנ"ל — הנה לעשות רצונו חפצתי כיון שמתאמץ כ"כ. והיום בקרה כאן זוגי ובנס שליט"א בלוית אחי שי'. ועשיתי כבקשתו. ויהי רצון מנותן התורה שמהתחלת* "ובשנה הרביעית יהי כל פריו קודש שאביו מקדשו לתורה הילולים לה' שמהלל להקב"ה" (תנחומא קדושים (ד).

בתמהון גדול ובצער נודעתי שזוגי ובנס שי' מסדרים לנסוע מאן בספינה ישראלית, ונוסעת גם בש"ק! וידוע אופן הנהגת הספינה. ובפרהסיא.

(* קודם לזה — רק בע"פ — ומכאן ואילך גם בכתב. ומיושב מש"כ בבי' הגר"א (שו"ע יו"ד סרמ"ה סק"יט): ואיני מבין שיחתו כו'. עיין ה' ת"ת לרבנו הזקן בתחלתו. — ועפ"ז מובנת יותר ההתאמה במדרש שם: שלש שנים יהי לכם ערלים. — ומש"פ במחזור וויטרי (אבות ספ"ה) צ"ע.

ובשנה הרביעית יהי כל פריו קודש .. הילולים לה': קדושים יט, כד. קודם לזה — רק בע"פ כו': בהבא להלן ראה גם אג"ק ח"ב אגרת ד'קט. ח"ד אגרת ד'תשפח (ע' מ). וראה הנסמן בשלחן מנחם ח"ה ס"ע לב ואילך. מש"כ בבי' הגר"א (שו"ע יו"ד סרמ"ה סק"יט): ושם (על מ"ש הרמ"א שם ס"ח: "ומ"מ מיד שיהי' בן ג' שנים שלימות מלמדין אותו אותיות התורה כדי שירגיל עצמו לקרות בתורה"): "איני מבין שיחתו דהא מיד שמתחיל לדבר חייב כנ"ל" (בשו"ע שם — ס"ה). ה' ת"ת לרבנו הזקן בתחלתו: ושם: "משיתחיל לדבר מלמדו תורה צוה לנו משה וגו' ופסוק ראשון מפרשת שמע ישראל ואח"כ מלמדו מעט מעט פסוקים פסוקים בעל פה עד שיהא בן חמש שנים דהיינו בשנה חמישית שאז מלמדו לקרות תורה שבכתב מעט מעט .. וקודם לכן בשנה הרביעית מלמדו אותיות התורה כדי שירגיל עצמו לקרות בתורה בשנה חמישית". וראה גם ר"ד בעת גזירת השערות — כ"ג שבט תשי"ג (תו"מ התועודות ח"ז — תשי"ג ח"א — ע' 339).

שלש שנים יהי' לכם ערלים: קדושים שם, כג. ומש"פ במחזור וויטרי (אבות ספ"ה): ושם: "בן ה' שנים למקרא. שכן מצינו בערלה — שלש שנים יהי' לכם ערלים לא יאכל .. אבל ברביעית מותר על ידי פדי .. ובשנה החמישית תאכלו את פריו; וכן התינוק — בשנה שלישית יגמל .. וברביעית יעמידוהו על הספר. או ילמדוהו קצת על פה תורה צוה לנו. כדי להשיגו בפיו, ושנת חמש יחזיקוהו על המקרא. וכן מצינו .. ובמדרש ר' תנחומא".

לנסוע מכאן בספינה ישראלית .. גם בש"ק! עוד אגרות אליו בענין זה — אג"ק ח"ד אגרת ה'ט. חט"ו אגרת ה'תרגל. חט"ז אגרת ו'קכא. ח"ח אגרת ו'תריח. ועוד (ראה "התקשרות" גליון רנד ע' 11 ואילך; רנו ע' 10 ואילך). לכללות הענין — ראה אג"ק חכ"ד אגרת ט'קנו, ובהנסמן בהערות שם.

ובהקדים — שלפעמים החידוש הוא בכללות הענין, ולא בהפרטים, שבהם אין חידוש, ולפעמים להיפך — שהחידוש הוא בהפרטים, ולא בכללות הענין, שאין בו חידוש, להיותו ידוע מכבר.

ובנדו"ד: ה"הדרן" הי' מיוסד על דרך הלימוד (שלאבוננו אינה מצוי' בלימוד הישיבות — אם מצד הקושי או מצד האריכות שבדבר) שכל פרט ופרט בתורה הוא בדיוק, והוא ענין של הוראה, ועאכו"כ כשמדובר אודות חלק ההלכה שבתורה — גמרא, הרי בודאי שכל פרט הו"ע של הלכה, ואפילו ה"אגדה" שבגמרא נוגע להלכה [גם במדרש יש הלכות, אבל ענין שנאמר במדרש קשור בעיקר עם מדרש, ואילו בגמרא, שזהו חלק ההלכה שבתורה, גם באגדות שבה יש ענין של הלכה], ועד שאפילו הסיפורים שבתורה הם הוראה וענין של הלכה.

— החידוש בזהר⁸³ הוא בנוגע לסיפורים שלפני מ"ת, ולפני אברהם אבינו ש"קיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה⁸⁴, שגם הם ענין של "תורה", לשון הוראה; אבל בנוגע לתורה עצמה, שכל פרט בתורה, גם בסיפורי התורה, הוא מדוייק, ויכולים ללמוד ממנו הלכות — הרי זה דבר המובן בפשטות.

ועאכו"כ בנדו"ד, שהגמרא אינה מסתפקת באמירת הדין בלבד, אלא מוסיפה ראי' ממעשה שהי', "כי הא דמר יהודה וכו'" — הרי זה בודאי בתכלית הדיוק, כך, שמכל פרט יכולים ללמוד הלכות.

ובפרט בנוגע לענין שנאמר בהתחלת או בסיום וחותר המסכת, שיש להם חשיבות מיוחדת לא רק ע"פ קבלה, ש"נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן"⁸⁵, אלא גם ע"פ נגלה, כמבואר בפוסקים⁸⁶ שהדין שאסור לשנות ממטבע שטבעו חכמים בברכות ולהוסיף בנוסח הברכה, הוא רק בתחלת וסוף הברכה, משא"כ באמצעה, כיון שנוסח תחלת וסוף הברכה הוא בדיוק יותר מאשר נוסח אמצע הברכה. — גם אמצע הברכה הוא בדיוק, וכדאיאתא בטור⁸⁷ ש"חסידי אשכנז .. היו שוקלין וסופרין מספר מנין תיבות התפלות והברכות", אבל לגבי תחלת וסוף הברכה, אין אמצעה בדיוק כ"כ. ומזה מובן, שבענין שהובא בהתחלת וסיום המסכת, מדוייקת כל תיבה יותר מאשר באמצע המסכת (אף שגם אמצע המסכת הוא בדיוק).

(86) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסנ"ט.

(83) ח"ג קנב, א.

וש"נ.

(84) יומא כח, ב. וש"נ.

(87) או"ח סוסקי"ג.

(85) ספר יצירה פ"א מ"ז.

ובזה גופא יש חילוק בין התחלת המסכת שהיא במשנה, שעניני נאמרו בקיצור⁸⁸, ועד שאסור לפסוק מהמשנה, ואלו שפוסקים מן המשנה נקראים "מבלי עולם"⁸⁹, לסיום המסכת שברוב המסכתות הוא בגמרא (מלבד מסכת תמיד שסיומה במשנה ללא גמרא), שלהיותה יותר ענין של הלכה, הרי בודאי שמכל פרט יכולים ללמוד הלכה.

ומזה מובן שכל פרטי סיפור הגמרא בסיום מסכת ע"ז — שהמאורע הי' עם "שבור מלכא" דוקא, ולא סתם גוי, ועם "מר יהודה" דוקא, ולא סתם אמורא ירא שמים וזהיר במצוות, ועם "באטי בר טובי" דוקא, ולא סתם עבד, או חצי עבד וחצי בן חורין, וכן פרטי הסיפור שתחילה חתך שבור מלכא מהאתרוג ואכל בעצמו, ואח"כ נתן לבאטי בר טובי, ואח"כ נעץ הסכין בקרקע וחתך ונתן למר יהודה, וכן מה שאמר לבאטי בר טובי "מר לא קים לי בגוי", או לפי האיכא דאמרי: "אידכר מאי עבדת באורתא" (ובסדר זה דוקא) — הנה כל פרטים אלו נוגעים להלכה.

אמנם, כנראה שלא תפסו שענין הנ"ל הוא יסוד ההדרן, ולכן שאלו שאלות משונות.

יט. ובפרטיות יותר:

(א) מה ששאלו בנוגע להמקור על משנת שמדובר כאן אודות איסור בישולי נכרים, ולא אודות מאכלות אסורות (כמו במשנה) — הרי זה מובן מהדיוק בסיפור הגמרא שהמאורע הי' עם "שבור מלכא", שכיון שאצל מלך לא חסר דבר, בודאי היו אצלו סכינים מיוחדים לחיתוך פירות, שלא השתמשו בהם עבור מאכלות אסורות — ע"ד שמצינו בביהמ"ק, שלא היו מתקנים כלי שנשבר, אלא היו משתמשים בכלי חדש, "שאינן עניות במקום עשירות"⁹⁰, והי' כלי מיוחד עבור כל עבודה בפ"ע, ועד שבשביל הקרבת התמיד לבד השתמשו בצ"ג כלים⁹¹! ומזה מובן גם בנוגע להנהגת המלך, ש"מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא"⁹².

(ב) מה ששאלו שהאיסור דבישולי נכרים הוא רק במאכל שעולה על שולחן מלכים ואינו נאכל כמות שהוא חי⁹³, ואילו אתרוג נאכל כמות שהוא חי — הנה:

(88) ראה הקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש
(ד"ה אח"כ ראה להסתפק).
(89) סוטה כב, א.
(90) רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א הט"ו

(91) תמיד פ"ג מ"ד.
(92) ברכות נח, א.
(93) ע"ז נט, א.

הוספה

בי"ה. ג' שבט תשט"ז
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה' צבי שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו, בו כותב אשר השתתף בשמחת יום הבהיר י"ט כסלו, וכלשון כ"ק אדמו"ר, אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, החג אשר אור וחיות נפשנו ניתן לנו. ויהי רצון שתהי' זה התחלה טובה להשתתפותו — מתוך שמחה — בכל הענינים מסוג זה, והרי, כלשון המובא לעיל, זהו מביא אור וחיות נוספת בעניני האדם.

לפלא שאינו מזכיר אודות קבלת מכתבי, המצורף למכתבי להרב חן שליט"א, שבודאי מכבר הגיע לידו.

במה שכותב אודות רעיתו תח"י שטלפנה להמזכירות ומה שענו לה, כנראה הי' זה קודם קבלת מכתבו. וגם היא לא ביארה דבריי וענינה, ולאחר קבלת מכתבו — מסרתי עדי"ז להמזכירות. וכמדומה שסידרו הראיון לשבוע הבא.

ובמה שכותב אודות התספורת של בנו שי — הנה זה מזמן רב שאיני משתתף בכגון דא מכמה טעמים. וידוע שבדברים שבגלוי הזהירו רז"ל שלא לחלק, בכדי שלא לבייש את מי שאין וכו'. ואתו הסליחה. והשי"ת יזכהו ויצליחו — ביחד עם זוגתו — לגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבת הדעת אמיתית.

בברכת הצלחה

מ. שניאורסאהן

מצילום האגרת.

מוה' צבי: הרכבי, ירושת"ו. אגרות נוספות אליו — אג"ק חל"ב אגרת יב'לז, ובהנסמן בהערות שם.

וכלשון כ"ק אדמו"ר, אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר: "היום יום" בתחלתו. מבוא לקונטרס ומעין ע' 17. אג"ק שלו ח"א אגרת קי (ע' רנט).
הזהירו רז"ל שלא לחלק, בכדי שלא לבייש כו': ראה שבת יו"ד, ב (וש"נ). פסחים פב, א (וש"נ).

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה להכריז פרטי הדברים ע"ד רכישת ה"מניות" ("ניט אום שבת גערעדט").

[ואח"כ אמר:]

כב. יש להוסיף ולהבהיר שהאמור לעיל אודות רכישת ה"מניות", שייך לא רק לתושבי שכונת קראון-הייטס, אלא גם לאלו שדרים בשכונות אחרות, או ערים ומדינות אחרות, ואפילו מעבר לים.

ואדרבה: אלו שדרים בשכונת קראון-הייטס מבססים את השכונה בעצם העובדה שדרים בה; משא"כ אלו שאינם דרים בשכונה זו — מהם לא תובעים לבוא מעבר לים ולגור בשכונת קראון-הייטס; אין זה דבר המופרך, אבל עכ"פ לא באופן של דרישה. וא"כ, הדרך היחידה שיכולים להשתתף בביסוס השכונה היא — בקניית בית, או עכ"פ בקניית מני' בחברה הנ"ל.

ולכן יפרסמו את הדברים גם לאלו הדרים בערים או מדינות אחרות.

וגם הם יכולים לקבל הדולר הנ"ל, ועי"ז יומשכו כל הברכות לכאור"א מהם.

*

כג. המשך הביאור בפרש"י פ' וישב על הפסוק¹⁰⁴ "ויקרא שמו זרח" — נכלל בשיחת ש"פ וישב (סט"ז)¹⁰⁵.

————— ● —————

לכל לראש — אין נפק"מ לעניננו אם אתרוג נאכל כמות שהוא חי אם לאו, שהרי באותו סכין שבו חתכו את האתרוג, השתמשו גם לחיתוך פירות מבושלים (כפי שרואים במוחש שמשתמשים באותו סכין לכל מיני פירות, הן חיים והן מבושלים), וא"כ בלע הסכין מבישולי נכרים, ולכן אי אפשר להשתמש בו גם עבור פרי כמות שהוא חי, ובפרט אתרוג, שהוא דבר חריף, ובולע יותר מאשר פרי מתוק⁹⁴ (וזהו החידוש שבסיפור ע"ד אתרוג דוקא, שאף שבולע יותר, מ"מ די בנעיצה בקרקע עשר פעמים).

ונוסף לזה, אין צורך בוויכוח רב אם יכולים לאכול אתרוג כמות שהוא חי, ללא בישול: ינסו לאכול (לא רק למצוץ, אלא לאכול) כזית מאתרוג כמות שהוא חי, ויווכחו שאי אפשר לאכול, אלא בהכרח לבשלו תחילה.

[ואין לומר שהאתרוגים שבימיהם היו באופן אחר מהאתרוגים שבימינו, ולכן אין להביא ראיה מזה שהאתרוגים שבימינו אינם נאכלים כמות שהם חיים, כי, אי אפשר לומר דבר כזה אא"כ יש הוכחה ברורה. ובפרט כשמדובר אודות אתרוג, שהוא דבר של מצוה, יש צורך בהוכחה ברורה שאין להשיב עלי' כדי לומר שהאתרוג שבימינו אינו כמו האתרוג שלקח משה רבינו! — בעניין של מצוה יכול אמנם להיות חילוק במדות ושיעורים, שבימינו נתקטנו כו'⁹⁵, אבל לא בנוגע לעצם החפצא של המצוה, כמו האתרוג, קלף התפילין או צמר הציצית, שהם בודאי כמו שהיו בימי משה רבינו].

* * *

כ. כיון שכבר מדברים אודות ענינים שצריך להשלים, ישנו ענין נוסף שצריך לדבר אודותיו (אף שלא אני הייתי צריך לדבר על זה⁹⁶) — בנוגע להשכונה:

ישנם הטוענים שאני בעצמי התחרטתי ממה שדברתי, והא ראיה — שדברתי על זה פעם אחת, באחרון של פסח תשכ"ט, ומאז עברה שנה ומחצה שלא דברתי על זה.

אך האמת היא, שנאמר בפירוש בנוגע להגישה לכל הענין — שאין זה ענין שלי; זהו דבר שמבוסס על דין מפורש בשו"ע חושן

(נאה) שער א"ג.

(94)

(96) חסר קצת (המור"ל).

(95) ראה חי' הצל"ח לפסחים קטז, ב. ובארוכה — בס' שיעורי תורה (להגרא"ח)

(105) לעיל ע' ... וש"נ.

(104) לח, ל.

משפט⁹⁷, וגם בנוגע לדיני בתי-כנסיות — כמשנ"ת בארוכה לפני שנה ומחצה, וכבר נדפסו הדברים⁹⁸ (אלא שמסתפקים בכך שכורכים את הדברים, ומניחים ע"ג המדף, בדרך כבוד וכו', ובוזה מסתיים הענין...), ולכן אין צורך להאריך בפירוש הדברים.

וכיון שכן, הרי לא נוגע אם אני התחרטתי; וגם אינני יכול להתחרט, ובפרט שאמרתי בפירושו⁹⁹ שאינני מתחרט!

ולאלו האומרים שהתחרטתי, או שהדברים הנאמרים עתה שייכים רק לשבת חנוכה, ולמחרת שבת חנוכה אתחרט מזה — הנני מוסר מודעה שזהו שקר! מעולם לא התחרטתי על זה, אינני מתחרט עתה, וגם לא אתחרט מחר או מחרתיים!

ואם ישנו מישהו שאינו רוצה להתעסק בדבר — אל יאמר בשמי שהתחרטתי על זה⁹⁶.

ועוד ענין בזה:

ישנם האומרים שהסיבה לכך שהנני מרעיש אודות שכונת קראון-הייטס היא — בגלל שברצוני להבטיח ("באָוואַרענען") את קיומו של ביהכ"ס וביהמ"ד שבו הנני מתוועד וכו'; ברצוני להבטיח את קיומו של "סעווען סעוונטי" (770), בגימטריא "פרצת"¹⁰⁰, והסמוך לו כו', בד' (ה' או ו') אמות שלי, אבל לא איכפת לי אודות כללות השכונה.

ובכן: מניין היא ההעזה ("ווי אונטערשטייט מען") לומר על יהודי שהוא דואג רק לד' אמותיו, ומפקיר את כל השכונה?! — היתכן לומר על ענין שנאמר ברבים, ונתפרסם בדפוס, על יסוד פס"ד בשו"ע — שכוונתי בזה אינה אלא בנוגע לד' אמות שלי?! — אפילו על יהודי חשוב, לא צריך לדבר לשון הרע, לצעוק ברבים, ועאכו"כ בנדוד, שאמרתי בפירושו שכוונתי לכל שכונת קראון-הייטס ולכל בני הדורים בה!

כא. ובנוגע לפועל:

החליטו לייסד "חברה" שתעסוק ברכישת בתים בשכונת קראון-הייטס. ובכן: האם בא הדבר לידי פועל?!

97) סקע"ה ס"מ. וראה בארוכה תו"מ שבהערה הבאה.

98) ראה הנסמן בתו"מ חנו" ס"ע 132 ואילך.

99) ראה גם תו"מ חנו"ט ע' 35.

100) ראה גם תו"מ חנו"ט ע' 35.

ומה שטוענים שאין כסף, ובלי כסף אי אפשר לעשות מאומה — שאלתי אותם: האם פירסמו את הדבר? האם מישהו יודע אודות ענין זה?! — אף אחד לא יודע מאומה, ורוצים שדוקא אני אפרסם זאת! ולכן עלה ברעיוני לקשר זאת עם עניני סגולה.

ובהקדים — שכללות הדרך של חב"ד היא קשה יותר מאשר הדרך של חג"ת¹⁰¹, ואעפ"כ רואים בפועל שהקהל מעדיף יותר ענינים הקשורים עם דרכה של פולין... עניני סגולה כו'.

ובכן: כיון שמוכרים "מניות" ("שער'ס") בחברה שעוסקת ברכישת הבתים — אקנה מני, ואשלם את מחירה בשטרות של דולר אחד, ויפרסמו, שכל מי שיקנה מני, יוכל לקבל אחד מהדולרים שלי.

וכאן נראה איך הקהל יתלהב מזה ("ווי דער עולם וועט זיך צוכאַפן")!...

האמת היא שזהו דבר שאינו מובן כלל: כשמדובר אודות דין בשו"ע הקשור עם הציווי "ועשית הישר והטוב"¹⁰¹ — אין מי שיהי מעוניין בכך; ואילו כשמדובר אודות ענין שאין לו מקום בשכל כלל — דרכים של פולין, שיריים וכיו"ב — יתלהבו כולם ("אויף דעם וועלן זיך אַלע אָנכאַפן")!...

ובכל אופן, כיון שזהו מה שהקהל רוצה — יכריזו שכל מי שיקנה מני, יוכל לקבל דולר. ויודיעו שישנו מספר מוגבל של דולרים, ובמילא, כל הקודם זכה.

ואע"פ שזהו ענין הקשור עם דרכי פולין — יומשכו ע"י דולר זה כל הברכות התלויות בי וכל הענינים הטובים כו'. ובפרט בעמדנו בימי חנוכה, הרי זה קשור גם עם מעות חנוכה¹⁰².

ויה"ר שע"י ההשתתפות בענין זה יפעלו שלא זו בלבד ששכונת קראון-הייטס תחזור למעמדה ומצבה הקודם, אלא שתהי' במעמד ומצב טוב יותר,

ועד שיבוא משיח ויקח את כל הבתי-כנסיות ובתי-מדרשות שבחוץ לארץ — לארץ ישראל¹⁰³, וכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבשכונת קראון-הייטס בתוכם, יחד עם כל המתפללים, שיצאו מהגלות בקרוב ממש⁹⁶.

101) ראה מגילה כט, א.

102) ואתחנן ו, יח.

103) ראה תו"מ שם ע' 432. וש"נ.